

OTSUS

13.07.2015 nr 5.1-5/15-023

Koondumisele nr 11/2015 OÜ Graanul Mets ja AS Roger Puit loa andmine

Koondumine

OÜ Graanul Mets volitatud esindaja esitas 12.06.2015 Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt vastavalt OÜ Graanul Mets ja AS Roger Puit aktsionäride (OÜ Marima Holding, OÜ Männiku Metsatalu ja OÜ Mataks Holding) vahel 03.06.2015 sõlmitud aktsiate müügilepingule omandab OÜ Graanul Mets 50% AS Roger Puit aktsiastest. Aktsionäride lepingu kohaselt omandab OÜ Graanul Mets valitseva mõju AS Roger Puit üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 15.06.2015 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 3 järgi on koondumise osalisteks füüsilised isikud või ettevõtjad, kes ühiselt omandavad valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle omandatakse valitsev mõju.

Seega on koondumise osalisteks OÜ Graanul Mets ja AS Roger Puit.

OÜ Graanul Mets kuulub AS Graanul Invest kontserni, mille üle omab 50,63% osalusega valitsevat mõju OÜ Biofuel, mille 100%-line omanik on füüsiline isik Raul Kirjanen (isikukood 37606130222). AS-i Graanul Invest põhitegevusalaks on puidugraanulite tootmine ja müük. OÜ Graanul Mets on valdusettevõtja, millele kuulub 50% osalus OÜ-s Karo Mets ja 50% osalus OÜ-s Valga Puu. Mõlema ettevõtja põhitegevuseks on metsavarumine ja müük. OÜ-le Valga Puu kuulub 100%-line osalus OÜ-s AAB Ekskavaator, mille põhitegevuseks on maaparandus- ja kaevetööd.

AS-i Roger Puit aktsionärid on OÜ Marima Holding, OÜ Männiku Metsatalu ja OÜ Mataks Holding. AS-il Roger Puit puuduvad tütar- ja sidusettevõtjad. AS-i Roger Puit põhitegevuseks on metsavarumine ja müük.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste käibed Eestis ületasid kummalgi 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 Koondumise teate esitamise juhendi (edaspidi *Juhend*) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15% ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25%, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

OÜ-ga Graanul Mets ühte kontserni kuuluvate ettevõtjate põhitegevusaladeks on (i) puidugraanulite tootmine Eestis, Lätis ja Leedus, (ii) puidugraanulite müük Euroopa Liidus, (iii) biomassist soojus- ja elektrienergia tootmine ja müük Eestis ja Lätis, (iv) metsavarumine ja müük Eestis, (v) maaparandus- ja kaevetööd Eestis. AS-i Roger Puit põhitegevuseks on metsavarumine ja müük Eestis.

Koondumise osaliste põhitegevustest järeldub, et mõlemad koondumise osalised tegutsevad metsavarumise ja müügiga Eestis (horisontaalne seos). Lisaks saab koondumise teate kohaselt eristada metsamaterjali ostuturgu. Seoses puidugraanulite tootmisega ostavad OÜ-ga Graanul Mets ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad kokku sobilikku metsamaterjali (vertikaalne seos metsavarumise ja müügi ning puidugraanulite tootmise vahel).

Konkurentsiameti varasema praktika kohaselt saab metsamaterjali kaubaturgu liigitada vastavalt puidu kvaliteedile ning otstarbele, puidu päritolule ja puu liikidele¹.

¹ Konkurentsiameti 10.09.2002 otsus nr 56-KO (Koondumisele nr 13-ko/2002 AS Sylvester/ AS Forestex, AS Pärnu Mets, AS Roger Puit loa andmine); Konkurentsiameti 17.01.2003 otsus nr 3-KO

Võttes aluseks metsamaterjali kvaliteedi ja kasutamise otstarbe, eristatakse tarbepuitu (palk, paberipuu) ja küttepuitu. Palk on kõige jämedam ja kvaliteetsem osa puutüvest, mida kasutatakse puidutööstuses, sealhulgas saematerjali tootmiseks, ehitustegevuses ja mujal. Paberipuit on puutüvi või selle osa, mille läbimõõt on väiksem kui palgil, mistõttu ta ei ole saagimiskõlbulik ning mida kasutatakse seetõttu tselluloosi valmistamiseks. Tarbepuiduks sobimatuid puutüvesid kasutatakse küttepuuna. Päritolu järgi eristatakse (i) Eesti ettevõtjatelt ja eraisikutelt hangitud, (ii) omaraie korras ülestöötatud ning (iii) imporditud metsamaterjali. Puidu liikide alusel jaguneb Eestis raiutav metsamaterjal esmajärjekorras okaspuiduks ja lehtpuiduks ning seejärel kitsamalt erinevateks puu liikideks. Arvestades, et palk, paberipuit ja küttepuit ei ole tarbimisomaduste poolest omavahel asendatavad on koondumise teate esitaja hinnangul metsavarumisel ja müügil võimalik eristada vastavat kolme kaubaturgu.

Tuginedes Statistikaameti² ja Keskkonnaagentuuri³ andmetele jäävad koondumise osaliste turuosad kokku metsavarumise ja müügi kaubaturul üldiselt ning ka võimalike kitsamate turumääratluste korral (palk, paberipuit ja küttepuit) alla 5%, mistõttu puuduvad horisontaalselt mõjutatud kaubaturud Juhendi tähenduses. Koondumise teate kohaselt on kõige suuremaks metsamaterjali varujaks ja müüjaks Eestis Riigimetsa Majandamise Keskus turuosaga ligikaudu [30 – 40]%. Ülejäänud turuosaliste turuosa ei ole koondumise teate esitaja teada kellelgi üle 10%. Turul tegutsevad nii rahvusvaheliste metsatööstusettevõtjate tütarettevõtjad (nt Metsä Forest Eesti AS, Stora Enso Eesti AS, Holmen Mets AS, Södra Metsad OÜ, AS Lemeks jm) kui ka palju füüsilisest isikust ettevõtjaid ja väikefirmasid.

Koondumise osaliste hinnangul on metsavarumine ja müük vertikaalselt eelnevaks äritegevuseks metsamaterjali ostmisele, millega tegelevad OÜ-ga Graanul Mets ühte kontserni kuuluvad puidugraanulite tootmisega tegelevad ettevõtjad. Seejuures konkureerivad nad muude ettevõtjatega, kes kasutavad oma tootmises metsamaterjali. Eelkõige kasutavad samade omadustega puitu nagu OÜ Graanul Mets oma tootmises kõik puitkütte (s.t. puidugraanulid, puitbrikett, puiduhake, puusüsi jms) tootmisega tegelevad ettevõtjad. Seega on koondumise osaliste hinnangul võimalik eristada vähemalt puitkütte tootmiseks vajaliku metsamaterjali ehk energiapuidu ostuturgu Eesti territooriumil. Võttes aluseks Eesti Metsa ja Puidutööstuse Liidu puidubilansi⁴ andmeid jääb OÜ-ga Graanul Mets samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate osatähtsus energiapuidu ostust Eestis alla 10%. Seetõttu puuduvad vertikaalselt mõjutatud kaubaturud Juhendi tähenduses. Suurimateks energiapuidu ostjateks on koondumise teate kohaselt puiduhakke tootmisega tegelevad ettevõtjad, kuna nende osakaal kogu puitkütte turust hõlmab ligikaudu 50% (nt Stora Enso Eesti AS, SLG Energy OÜ, Raja KT OÜ, Purutuli OÜ, OÜ United Loggers, Puiduhake.com OÜ jm).

(Koondumisele nr 24-ko/2002 Stora Enso Timber Oy Ltd ja AS Stora Enso Mets/ AS Sylvester loa andmine).

² Raiemahud on kättesaadavad Statistikaameti kodulehel www.stat.ee: Metsaraie raiedokumentide alusel, tabeli kood MM04

³ Arvestus raiemahu jagunemise kohta puidusortimentide (palk, paberipuu ja küttepuu) kaupa põhineb Keskkonnaagentuuri poolt teostatava Riikliku Metsainventuuri andmetel.

⁴ Kättesaadav internetis:

http://empl.ee/oldsite/images/stories/Statistika/Puidu/puidubilanss%20aruanne%202013_vol_3.pdf

Kuivõrd koondumise puhul puuduvad mõjutatud kaubaturud Juhendi tähenduses ning koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsiolukorda ühelgi koondumisega seotud kaubaturul, ei ole kaubaturgude täpne piiritlemine vajalik.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsiga kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Käesoleva koondumise puhul puuduvad horisontaalselt mõjutatud kaubaturud Juhendi § 8 lg 3 mõistes. Samuti ei mõjuta konkurentsiga koondumise osaliste äritegevuste vertikaalne seos. Koondumise tulemusena ei muutu oluliselt konkurentsiga kaubaturu ega kaubaturgude struktuur. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

otsustan:

anda luba OÜ Graanul Mets ja AS Roger Puit koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

Konkurentsiameti 13.07.2015 otsuse nr 5.1-5/15-023 ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjast on väljajäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Veiko Ilves/ 24.07.2015